

Óli Jacobsen

100 ára minni:

1920 var størsta skaðarárið í okkara skipasøgu

Í 1920 mistu vit fyra skip og tilsamans 61 menn á sjónum. Hetta var størsta skaðarár á sjónum í nýggjari tíð. Vit fara at minnast hesar hendingar

Í 1920 var fólkatálið í Føroyum minni enn helvtin av tí, sum tað er í dag. Í 1921 var tað um 21.000, í dag um 50.000.

Hetta vildi svara til, at vit í ár mistu um 150 mans á sjónum ella í arbeiðsvanlukkum. Hetta eru so øtilig tøl, at tað ber ikki til at ímynda sær tað ella at skilja, at samfelagið kundi hóra undan slíkum mannfalli, sum javnan hendu, eisini í árunum aftaná.

Umframt vóru tað fólk, sum doyðu av tuberkulum og øðrum sjúkum, sum ikki eru til í dag. Men føroyingar dugdu at fóta sær, og lívið helt áfram hóast nógvar avbjóðingar.

Størsta vanlukkan, sum var hend í hesi øldini undan 1920 var tá ið Olivia hjá Pola í Dali gekk burtur í 1912 við 14 monnum.

Fýra skip fórust í 1920

Skipinu vóru Kristina úr Klaksvík við 16 monnum, Helena av Tvøroyri við 20 monnum, Karin úr Trongisvági við 13 monnum og Puritan úr Havn við 6 monnum. Umframt vóru aðrar vanlukkur við 6 fólki.

Í hesi greinini verður greitt frá Kristinu. Hinar vanlukkurnar verða umrøddar í seinni greinum.

Vit hava gjøgnum árin havt frásagnir um hesar og aðrar vanlukkur. Hetta kunnu vit gera millum annað takkað verið góðum keldum, sum hava fingið høvi at sagt frá teirra søgu, áðrenn tað hevur verið ov seint. Nógvar av hesum vanlukkum hava verið umrøddar í bókini "Havið tók teir." Hon er útseld men kann lesast á heimasíðuni: www.olijacobsen.com

Kristina, roksskipið sum hvarv

Andrew Godtfred, sonur Dias á Heyggi, sum upprunaliga átti Kristinu, greiddi í 2004 frá í FF-blaðnum, at pápi hansara hevði

Skiparin á Kristinu, Axel Sivertsen, bleiv bara 25 ára gamal

keypti Kristinu í 1913, og var hon uppkallað eftir konu hansara. Kristina var nógv besta skipið í Føroyum øll árin, Dias hevði hana. Veðan lá um 850 til 1050 skippund á 160 kg hvørt árið.

Men á heysti í 1919 seldi Dias skipið til Kjølbro. Menn undraðust yvir, at hann seldi hetta roksskipið, men frágreiðingin er vist, at Dias ikki unnaðist á sjónum longur, og tí seldi hann.

Einki frættist aftur

Teir fóru avstað tann 21. februar 1920 við 16 monnum. Skipari var tann 25 ára gamli Axel Sivertsen frá Gjógv, og tað vóru seks gjáarmenn við. Axel var trúlovaður við Elsu Biskupstøð í Klaksvík, og tey skuldu giftast, tá ið hann kom aftur. Eisini var 15 ára gamli beiggi hennara, Sámal, við.

Men tað hoyrdist ongantið aftur frá Kristinu.

Um ta tíðina, teir fóru avstað, var eitt rættligt illveður, men teir eru kortini helst komnir yvir til Íslands í øllum góðum. Tann 28. februar brast hann á við einum slíkum ódnarveðri, sum eingin tá visti makan til, tað merktist eisini við Gjógv samb. Peter Jacob Sigvardsen, sum hevur skrivað

Axel skuldi giftast við Elsu. Hon kundi ikki trúgva, at drongurin ikki kom aftur

um hesa vanlukkuna í Gjáar søgu. Men Kristina var eitt gott skip, so tað skuldi kunnað hava hórað undan fyri tað.

Skipini plagdu at koma aftur í apríl og mei. Tað komu tey flestu eisini, men eingin Kristina kom til vanligu tíðina. Men tey avvarðandi roknaðu tó við, at onkur náttúruleg orsøk mundi vera fyri seinkanina. So tað var bíðað og bíðað og vónað og vónað, eisini eftir, at tað ikki kundi roknað við nøkrum.

Bíðingin

Tað var longu fyrst í mai, at fólk heima fóru at sakna Kristinu.

Dimmalætting skrivaði tann 5. mai, at einki var frætt frá Kristina og Helenu.

Men Dimmalætting skrivaði í næsta blaðnum 8. mai:

Fra Kutter Kristina af Klaksvig, om hvis Skæbne man var begyndt at blive ængstelig, har Rederiet nu modtaget Telegram . Alt vel ombord. Forhaabentligt hører man nu ogsaa snart fra Kutter Helene af Trangisvaag, som Folk ogsaa har været ængstelige for.

Hetta hevur so ikki verið rætt. Onkur misskiljing man hava verið. Men hetta hevur kortini vakt onkra falska vón.

Súsanna og Dánjal Pauli vórðu hart rakt av lagnuni

Men tann 14.mai skrivaði Norðlýsið:

Fra Kutter Kristine haves endnu ingen sikker Underretning. Der gik Rygter om, at en Motorbaad fra Vestmannaøerne skulle have talt med en Kutter, der igen havde talt med Kristine. Men desværre tyder alt paa, at disse Rygter mangler virkeligt Grundlag.

Eisini verður sagt í hesum stubba, at Kjølbro telegraferaði til Mortensen á Tvøroyri at vita, um teir vistu nakað um Helenu. Har var sama skil, teir høvdu einki frætt.

Tað var framvegis bíðað, men Dimmalætting staðfestir tann 23. juni, at Karen og Kristina forlistar, og at 36 mans deyðir.

Annars var fólkafundur

lýstur við Gjógv tann 26. juni. Men í bløðunum var tað hildið at vera óhóskandi at hava fólkafund í hesi støðuni, tá ið ótti var fyri, at seks gjáarmenn vóru sjólátnir.

Elsa kundi ikki trúgva tí

Elsa, genta Aksel, riggaði til brúdleyp, til drongurin kom heim. Millum annað seymaði hon brúðarútsýr. Hon kundi leingi ikki fáa seg til at trúgva, at Aksel ikki kom aftur, og hon helt á at seyma eftir, at øll vón veruliga var brostin.

Tað var heldur ikki fyrr enn í Dimmalætting 30. oktober 1920, at manningarnar á Kristinu og Helenu alment vóru lýstar at vera deyðar.